

Федоренко Раїса Петрівна,
к. психол.н., доцент кафедри медичної
психології та психодіагностики
Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки

АНАЛІЗ ЕМОЦІЙНИХ ВЗАЄМИН У КРИЗОВИХ МОЛОДИХ ПОДРУЖЖЯХ ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

На сучасному рівні психологічних досліджень науковці значну увагу приділяють аналізу сімейних постулатів, які є складовою міжособистісного спілкування партнерів. Будь-яка інформація, впливаючи на людину, може створити в неї психологічну установку і сформувати стереотипи. Тому сьогодні, коли сучасна сім'я переживає значні проблеми соціально-економічного характеру, що часто не дає можливості їй реалізувати свої функції стосовно створення психологічного, духовного комфорту як дорослим, так і дітям, проблема усвідомлення сутності емоційних взаємин та особливостей сімейної взаємодії є досить важливим завданням для кожної людини.

Особливості рольових і міжособистісних стосунків членів сім'ї, їх взаємодії відбиваються на емоційному рівні та відносно стійкому психічному стані (настрої) сім'ї, тобто на її психологічному кліматі. Психологічний клімат, у свою чергу, впливає на міжособистісні взаємини її членів, їх світовідчуття, самооцінку, саморегуляцію себе як особистості, на життєдіяльність кожного з членів сім'ї і сімейного колективу загалом. Розрізняють сім'ї зі сприятливим і несприятливим психологічним кліматом

Самостійних досліджень емоційних взаємин поки мало, емоційний компонент міжособистісних відносин у родині описується, як правило, лише у сфері подружніх або дитячо-батьківських стосунків, опис емоційної атмосфери сім'ї в цілому і взаємин між її членами у психології часто не має експериментальної інтерпретації. В. Шейнов [2] стверджував, що важливим елементом, який слід враховувати в процесі міжособистісної взаємодії, є гендерні особливості спілкування партнерів, які перебувають у шлюбі.

Вибірку нашого дослідження склали 50 подружніх пар. Емпіричне дослідження базувалось на вивченні таких параметрів кризових подружніх пар, як об'єкт подружньої взаємодії, умови сімейної взаємодії, показники стабільності подружніх стосунків.

Теоретичний аналіз проблеми та здійснене дослідження дали змогу дійти таких висновків: емоційні взаємини кризових молодих сімей впливають на психологічний клімат подружньої взаємодії, на світовідчуття партнерів, самооцінку, саморегуляцію себе як особистості, на життєдіяльність кожного з членів сім'ї. Найважливішими складовими елементами подружнього благополуччя є сумісність партнерів (психобіологічна, психофізіологічна, ціннісна та психологічна). Гармонію сімейних взаємин з точки зору особистих параметрів визначають декілька основних елементів, таких, як емоційна сторона подружніх відносин, ступінь прихильності; схожість уявлень, бачень себе, партнера, соціального світу в цілому; схожість бажаних кожним з партнерів моделей спілкування; сексуальна і психофізіологічна сумісність партнерів; загальний культурний рівень, ступінь психічної та соціальної зрілості партнерів, збіг систем цінностей подружжя. Емоційні чинники взаємин лежать в основі формування сім'ї і на них базується оцінка сформованих відносин у родині, які б не були мотиви шлюбу.

Емпіричне вивчення проблеми полягало у дослідженні гендерних відмінностей емоційних взаємин подружніх пар, зокрема, рівень задоволеності шлюбом, вплив установок та стереотипів на сімейну взаємодію, особливості міжособистісного спілкування, сімейної адаптації та згуртованості. Отримані результати засвідчили, що лише 26 % подружжів оцінюють власну сім'ю як благополучну та 23% - як скоріше благополучну, що є свідченням наявності низького рівня конфліктних ситуацій у сімейній взаємодії загалом. Абсолютно неблагополучних сімей не було виявлено. Відповідно до гендерного розподілу, чоловіки більшою мірою оцінюють власний шлюб як скоріше неблагополучний, суб'єктивна оцінка сімейної

взаємодії відображає негативні тенденції у шлюбі. Спостерігаються серйозні помилки у створенні емоційно-стабільної сім'ї та недостатній рівень взаєморозуміння у подружжі. Чоловіки більше орієнтуються на власні потреби та вимоги, ніж на почуття обов'язку у порівнянні з жінками, потреба у дітях є порівняно меншою, вони автономні і самостійні у прийнятті рішень, негативно реагують на критику з приводу міжособистісних взаємин. Для обох партнерів значимими є романтичні стосунки, позитивне ставлення і оптимістична оцінка людей, стабільність у сексуальних стосунках, осмислене та дбайливе ставлення до матеріальних благ (грошей). Жінки є більш залежними від своїх партнерів, на високому рівні у них перебуває значимість дітей у подружньому житті, вони схильні до деякої заборони обговорення сексуальних стосунків порівняно з чоловіками. Жінки, у порівнянні з чоловіками, більш довірливі, прагнуть до підвищення рівня взаєморозуміння з партнером, символіка сімейного життя для них є більш важливою сферою, ніж для чоловіків. Жінки більш емпатійні, тоді як чоловіки є більш прості у спілкуванні і швидше ідуть на контакт.

Аналіз результатів дає змогу стверджувати, що для більшої частини досліджуваних велике значення має відданість, підтримка партнером у непростий час, неконфліктність та розуміння проблем іншого, прийняття недоліків партнера, збереження романтичних взаємин після одруження.

Перспектива дослідження полягає у вивченні емоційних взаємин у кризових подружжях на різних етапах функціонування шлюбу.

Список використаних джерел

1. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей. / Дж. Боулби; пер. с англ. В. В. Старовойтова. – 2-е изд. – М. : Академический проект, 2006. – 232 с.
2. Гозман Л. Я. Психология эмоциональных отношений. / Леонид Яковлевич Гозман. – М. : Издательство Московского университета, 2001. – 168 с.
3. Шейнов В. Женщина плюс мужчина. Познать и покорить. / Виктор Шейнов.– М. : Гардарики, 2006. – 183 с.